

Onderwerp Impact coronamaatregelen op voorzieningen maatschappelijke ondersteuning		
Nummer	2020/290608	Datum college 31 maart 2020
Portefeuillehouder	Meijs, M.-Th.	
Programma/beleidsveld	2.1 Voorzieningen volwassenen	
Afdeling	MO	
Auteur	J.W. Duker	
Telefoonnummer	023-5115041	
Email	jwduker@haarlem.nl	
Bestemd voor:	Het college stuurt deze raadsinformatiebrief ter kennisname naar de commissie Samenleving.	
Bijlagen	Geen	

1. INLEIDING

De coronacrisis raakt ons allemaal, ook de aanbieders van maatschappelijke ondersteuning in het sociaal domein. Als gevolg van de maatregelen die worden genomen om het coronavirus te bestrijden zijn sommige vormen van zorg en ondersteuning noodgedwongen tijdelijk stopgezet. Andere kunnen of moeten met de nodige aanpassingen voortgezet worden. In deze brief informeren wij u over de impact die de maatregelen hebben op voorzieningen voor maatschappelijke ondersteuning.

2. ALGEMEEN

Bij het leveren van hun ondersteuning en/of diensten volgen de aanbieders de richtlijnen van het RIVM. Groepsbijeenkomsten (zoals bij Dagopvang) vinden geen doorgang en één-op-één-contacten (bij bijvoorbeeld Ambulante Begeleiding) zijn zoveel mogelijk telefonisch of digitaal. Daar waar het nodig is om ondersteuning thuis te leveren (Hulp bij het Huishouden, in sommige situaties Ambulante Begeleiding, Hulpmiddelen) gebeurt dit ook met inachtneming van de richtlijnen. De ondersteuning in een verblijfssetting (Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang) blijft geboden worden, maar waar nodig en mogelijk met beperkte inzet en aanbod. Aanbieders melden dat zowel medewerkers als cliënten zich vanwege ziekte(verschijnselen) afmelden, wat leidt tot minder mogelijke inzet, maar ook tot minder vraag.

Hieronder beschrijven we de consequenties voor de afzonderlijke vormen van ondersteuning/diensten en de alternatieven die aanbieders nu (kunnen) bieden.

3. MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

Dagbesteding in de sociale basis

Alle locaties voor dagbesteding in de sociale basis zijn gesloten. Aanbieders hebben allemaal alternatieven ingezet om ondersteuning te kunnen blijven bieden:

- Er wordt, afhankelijk van de behoefte, individueel met deelnemers contact onderhouden middels telefoon, beeldbellen of whatsapp-groep. Ook wordt digitaal groepsaanbod gerealiseerd, zoals trainingen, workshops, spellen of een quiz.
- Er wordt ondersteuning geboden bij het boodschappen doen, medicijnen halen, naar de dokter rijden, een op een of in kleine groepjes (die niet ziek zijn) wandelen en fietsen.
- In overleg met familie/mantelzorg worden soms wel huisbezoeken afgelegd, met inachtneming van de RIVM-richtlijnen.
- Veel locaties grijpen het moment aan om de boel op te knappen/te verbouwen, soms met een paar deelnemers (en met inachtneming van de RIVM-richtlijnen).
- Sommige kleine locaties, zoals zorgboerderijen, zijn nog wel open (met inachtneming van de RIVM-richtlijnen).
- Er zijn aanbieders die aangeven dat er deelnemers zijn zonder telefoon, of waarbij zorgen zijn over dakloosheid of zelfredzaamheid. Hiervoor hebben zij contact gezocht met aanbieders van ambulante begeleiding of sociaal wijkteam.
- Er is bij enkele aanbieders een maaltijdservice opgezet, zodat de inwoners die gewend waren warm te eten op de locatie dit kunnen blijven doen.
- Personeel van de dagbesteding van Reakt en Ecosol worden ingezet bij HVO Querido ten behoeve van de noodopvang voor dak- en thuislozen.

Sociale basis overig

Het reguliere aanbod in de sociale basis is grotendeels stilgelegd. Er wordt door veel organisaties wel ingezet op alternatief aanbod. Dit betekent veelal dat op afstand contact wordt onderhouden door middel van bellen, online aanbod etc. Ontmoetingsplekken zijn gesloten, kwetsbare inwoners die bekend zijn bij de organisaties worden actief (telefonisch) benaderd. Daarnaast is er een telefoonnummer beschikbaar voor mensen die behoefte hebben aan contact (Altijd Contact, 088-8555195). Ook ontstaan er veel spontane hulpacties en zijn er veel inwoners die iets voor iemand anders willen betekenen. Inwoners die iets willen doen voor een ander, maar nog niet weten voor wie wordt gevraagd zich aan te melden bij BUUV.

Organisaties die iets willen organiseren voor inwoners maar ook nog niet precies weten hoe of wat, worden doorverwezen naar Dock en Haarlem Effect.

Tafeltje Dekje vindt doorgang, evenals de maaltijdvoorziening van Stem in de stad; deze laatste in de vorm van een maaltijdservice.

Stem in de Stad, de kerken van Haarlem en Stichting De Ontmoeting zijn gestart met een telefoonlijn voor mensen die meer ondersteuning willen dan alleen praktisch (beinning, zorgen delen en zinging). Ook is structurele telefonische ondersteuning mogelijk door een vaste vrijwilliger die de inwoner op een afgesproken tijdstip belt. Stichting De Ontmoeting is (naast de inzet van de Voedselbank) gestart met het brengen van supermarktbonnen naar de inwoners die dit het hardste nodig hebben.

BUUV Haarlem en het Vrijwilligerscentrum Haarlem & omgeving hebben sinds deze week de krachten nog meer gebundeld en bieden bewoners én (vrijwilligers)organisaties een platform waarop vraag en aanbod met

betrekking tot coronahulp samenkomen. Op de website van het VWC (haarlemvoorelkaar.nl) verzamelen ze alle vraag en aanbod op één plek: maatschappelijke organisaties kunnen gratis hulp vragen en aanbieden via haarlemvoorelkaar.nl en bewoners kunnen één op één hulp bieden en vragen via haarlem.buuu.nu.

Mantelzorgers

Ook de organisatie voor mantelzorgondersteuning Tandem houdt uitsluitend nog telefonische consulten. Mensen worden op dit moment sneller uit het ziekenhuis ontslagen om bedden vrij te hebben voor corona; er is dan wel extra (mantel)zorg nodig. Tandem merkt een toename in de vraag naar vrije revalidatieplekken in zorgcentra en een toename in extra inzet/extra uren thuiszorg (niet zijnde Wmo). De gevolgen van minder dagbesteding zijn nu nog niet merkbaar; mensen lossen veel nog zelf op. De verwachting is dat als de situatie langer duurt er wel meer vragen komen om extra (mantel)zorg. Tandem maakt op dit moment een overzicht van alle (burger)initiatieven die er zijn voor hulp en ondersteuning en verwijst mantelzorgers zoveel mogelijk naar burenhulp en mailt dit naar alle geregistreerde mantelzorgers. Daarnaast is een advertentie geplaatst in het Haarlems Dagblad en weekbladen en is Tandem toegevoegd aan de lijst met organisaties voor hulp en ondersteuning op de website van de gemeente Haarlem.

Sociaal Wijkteam

Medewerkers van het Sociaal Wijkteam (SWT) leggen vooral zelf actief telefonisch en digitaal contact met inwoners. Er wordt nog weinig gebeld naar het SWT. Medewerkers onderhouden contact met de managers van de moederorganisaties en er is wekelijks contact met Veilig Thuis en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Er is een afwegingskader in de maak voor medewerkers om te bepalen wanneer huisbezoeken en spreekuurbezoek noodzakelijk zijn.

Toegang Wmo

Bij de uitvoering van ons werk volgen de casemanagers van de afdeling Maatschappelijke Ondersteuning de richtlijnen van het RIVM. Bij meldingen van ondersteuningsvragen doen zij op dit moment geen huisbezoeken, maar telefonisch onderzoek. Op basis van het telefonisch onderzoek wordt de ondersteuning ingezet die noodzakelijk is, al dan niet met een indicatie voor een korte periode, waarna herbeoordeling plaats vindt.

Hulp bij het Huishouden

Naast de RIVM-richtlijnen hebben verschillende aanbieders aanvullende protocollen opgesteld. Zo wordt er bijvoorbeeld met cliënten de afspraak gemaakt dat zij buiten de ruimte blijven waarin op dat moment de werkzaamheden worden uitgevoerd, of worden afspraken gemaakt over hoe te handelen als een cliënt coronaverschijnselen vertoont. Vooralsnog lukt het aanbieders om alle cliënten, ook die met een spoedindicatie, ondersteuning te bieden. Door tekort aan personeel (door ziekmeldingen of de noodzaak om de eigen kinderen op te vangen) kan niet in alle gevallen het volledig aantal geïndiceerde uren worden

geleverd. Er zijn inmiddels aanbieders die een beroep doen op de solidariteit van cliënten met veel uren om ook nieuwe cliënten direct van dienst te kunnen zijn. De hoognodige werkzaamheden zoals bijvoorbeeld het bed verschonen worden in ieder geval uitgevoerd. Ook worden alternatieve diensten aangeboden wanneer cliënten op dit moment liever niet de hulp in de woning heeft. Alternatieve diensten zijn bijvoorbeeld:

- boodschappendienst;
- eenzaamheidsbestrijding door diverse (video)belmomenten per week; tevens als ‘vinger aan de pols’-contactmoment;
- wasservice;
- maaltijdservice;
- ophalen van medicijnen en/of post.

De indicatie hoeft hiervoor tijdelijk niet te worden aangepast waardoor aanbieders dit direct bij cliënten die dit nodig hebben kunnen inzetten.

Dagopvang

Dagopvanglocaties zijn allemaal gesloten. Ook de activiteiten op woonlocaties, die eerder nog werden georganiseerd voor bewoners, zijn inmiddels stopgezet. Aanbieders proberen tenminste eenmaal per week contact met hun cliënten op te nemen en ondersteunen hen waar mogelijk op andere manieren, bijvoorbeeld telefonisch of via beeldbellen. Op die manier worden ook cliënten met elkaar of met vrienden en familie in contact gebracht.

Ambulante begeleiding

De ambulante begeleiding aan huis ligt op dit moment zo goed als stil. In plaats daarvan wordt – afhankelijk van de situatie meer of minder intensief - ondersteuning geboden via de telefoon, beeldbellen, appen e.d. Bij dringende redenen gaan ambulante begeleiders nog wel bij cliënten langs met inachtneming van de RIVM/richtlijnen+ er wordt dan bijvoorbeeld gewandeld of gefietst.

Verder is meer dan anders het eigen netwerk (familie, vrienden en burens) van cliënten bereidt om zich in te zetten. Ook worden cliënten geattendeerd op digitale platforms voor (O)GGZ ondersteuning die mogelijkheden bieden voor digitaal ‘peer to peer-contact’, online activiteiten/workshops en contact met behandelaars.

Bijzondere aandacht is er voor de vraag of en hoe cliënten kunnen omgaan met eenzaamheid, onzekerheid en angst als gevolg van de coronacrisis.

Aandachtspunt is de beschikbaarheid van personeel. Aanbieders krijgen in toenemende mate te maken met ziek personeel of personeel dat vanwege de aangescherpte maatregelen thuis moet blijven. Dit kan er toe leiden dat aanbieders ervoor kiezen vooral huidige cliënten zo goed mogelijk te blijven ondersteunen en de start van nieuwe trajecten voor Ambulante Begeleiding uitstellen. We zien tegelijkertijd ook dat het aantal nieuwe meldingen lager is dan normaal. Omdat de verwachting is dat de maatregelen nog zullen aanhouden worden in de keten afspraken gemaakt om de knelpunten op te halen en de samenwerking tussen aanbieders te faciliteren.

Woningaanpassingen

Aannemers gaan over het algemeen door met het realiseren van nieuwe woningaanpassingen. Preventieve onderhoudsbeurten en reparaties worden momenteel - waar mogelijk - uitgesteld. Urgente reparaties worden wel uitgevoerd. Op de dag voor het bezoek van de monteur en op de dag van het bezoek neemt de aannemer contact op met de cliënt om na te vragen of er mogelijk sprake is van symptomen van het coronavirus. Bij twijfel wordt een andere afspraak gemaakt.

RegioRijder

Het aantal ritten dat gevraagd wordt bij de RegioRijder is – als gevolg van afgenomen vraag - drastisch teruggelopen. Half maart werd nog ongeveer 10% van het regulier aantal ritten gereden.

Voor chauffeurs is het lastig voldoende afstand te houden bij het ondersteunen van de reizigers en bij het vervoer van reizigers in een rolstoel. Er zijn daarom specifiek voor de taxibranche aanvullende protocollen opgesteld voor verantwoord taxi- en zorgvervoer. Om bij het vervoer voldoende afstand tussen de reizigers te kunnen garanderen, worden door RegioRijder geen combinatieritten uitgevoerd en wordt in het vervoer alleen gebruik gemaakt van busjes.

Hulpmiddelen

Passingen en reparaties worden uitgevoerd in overleg met de client. Er zijn minder reparatieverzoeken doordat cliënten minder gebruik maken van de mobiliteitshulpmiddelen. Ook worden afspraken die niet direct noodzakelijk zijn door cliënten geannuleerd.

Beschermd Wonen

Alle dagbesteding en groepsactiviteiten zijn gestopt. Om te voorkomen dat dit leidt tot problemen bij de cliënten, wordt nu - waar nodig - individueel gewerkt met cliënten. Overbruggingszorg wordt op dit moment in de meeste gevallen telefonisch of digitaal (beeldbellen) geleverd.

De instroom (inhuizing) van nieuwe cliënten is bij een groot deel van de aanbieders tijdelijk gestopt. Intakes worden niet of op afstand afgenomen. Ook voor beschermd wonen (BW) geldt op dit moment dat het aantal nieuwe meldingen is gedaald.

Er vindt op dit moment minder uitstroom vanuit BW naar contingent-woningen plaats, omdat verhuizen in de huidige situatie complex is en omdat het door sluiting van bijvoorbeeld kringloopwinkels moeilijk is om inboedel te organiseren.

Maatschappelijke opvang

Voor daklozen in de regio Haarlem zijn aanvullende maatregelen getroffen die gericht zijn op het beperken van de risico's op besmetting met het coronavirus. De aanvullende maatregelen zijn gericht op het bieden van dag- en nachtopvang binnen een opvanglocatie, zodat cliënten daar 7x24 uur kunnen verblijven en het contact met externen zoveel mogelijk kunnen beperken.

De volgende maatregelen zijn ingezet:

- De nachtopvanglocaties Wilhelmina en Velservoort zijn voor de huidige alleenstaande cliënten 7x24 uur opengesteld. Alle andere opvanglocaties in de regio bieden al 7x24 uur verblijf. Hierdoor kunnen cliënten zo lang als zij willen binnen verblijven. Begeleiders dringen er op aan dat men zoveel mogelijk binnen blijft in lijn met de landelijke aanwijzingen.
- Om concentraties van mensen in de Wilhelmina en Velservoort te voorkomen zijn de locaties afgesloten voor inloop door externen. Dit verkleint de kans op besmetting en er ontstaat rust en ruimte voor het zoveel mogelijk isoleren van cliënten die (milde) ziekteverschijnselen vertonen.
- Om ruimte te bieden aan alleenstaande daklozen die in de komende periode geen toegang tot de bestaande opvanglocaties kan worden geboden, is vanaf 23 maart een tijdelijke noodopvang in de sporthal Beijneshal geopend. Deze opvang is 7 x 24 uur beschikbaar zo lang de noodmaatregelen voor de coronacrisis gelden. In de Beijneshal kan in eerste instantie opvang worden geboden aan 25 personen (maar indien nodig kan de opvangcapaciteit worden uitgebreid). Ook hier geldt dat cliënten wordt gewezen op de aanwijzingen zoveel mogelijk binnen te blijven en contacten extern zoveel mogelijk te beperken.
- De GGD heeft voor onze regio aparte isolatieplekken georganiseerd. De isolatieplekken zijn bedoeld voor alle burgers die in isolatie moeten en daar (op dit moment) thuis geen mogelijkheid toe hebben, doordat zij bijvoorbeeld in een groepsaccommodatie wonen of geen vaste woon- of verblijfplaats hebben.
- Door alle maatregelen is er druk op de keten maatschappelijke opvang/beschermd wonen. Vanuit de GGD en de gemeente wordt samen met aanbieders gewerkt aan een zo optimaal mogelijk functionerende keten.

Vrouwenopvang

Er zijn bij de Blijfgroep voldoende maatschappelijk werkers om de dienstverlening te continueren. Cliëntcontact vindt zoveel mogelijk digitaal of telefonisch plaats. Bij elk contact met een cliënt maken medewerkers de afweging of dit contact face-to-face moet plaats vinden of dat het telefonisch of digitaal kan. Cliënten op de locaties zijn geïnformeerd over alle maatregelen en is gevraagd zoveel mogelijk in hun appartement te blijven en contact met andere bewoners te vermijden. De huiskamers zijn gesloten en het kinderwerk wordt op dit moment niet ingezet. Cliënten op de locaties kunnen voorlopig geen bezoek ontvangen. Noodbedopnames, huisverboden en aanmelding voor de crisisopvang blijven gewoon mogelijk.

Financiële consequenties

Zoals uit bovenstaande opsomming blijkt hebben verschillende aanbieders van Wmo-ondersteuning hun activiteiten tijdelijk beëindigd vanwege de landelijke corona-richtlijnen. Veel aanbieders tonen zich weerbaar en inventief in het vinden van alternatieve manieren om in contact te blijven met hun cliënten en andere kwetsbare inwoners. Van enkele aanbieders is de vraag binnengekomen wat hiervan de financiële consequenties zijn voor hun contract of subsidie. Binnen de contracten betaalt de gemeente op factuurbasis voor de geleverde ondersteuning; subsidie wordt verstrekt voor een jaar voor te leveren prestaties.

Grofweg zijn er drie soorten financiële consequenties voor aanbieders:

1. Meerkosten, in het bijzonder door het volgen van de richtlijnen van het RIVM
2. Kosten voor ondersteuning die anders wordt uitgevoerd dan in het contract of de

subsidievoorwaarden overeengekomen

3. Vaste kosten die doorlopen terwijl ondersteuning niet wordt geleverd

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afspraken gemaakt over financiële duidelijkheid voor aanbieders. Strekking daarvan is dat de meerkosten (categorie 1) door de Rijksoverheid via gemeenten vergoed worden, dat soepel wordt omgegaan met de verantwoording van de kosten in categorie 2 en dat inkomstenderving (categorie 3) zoveel mogelijk gecompenseerd wordt. Landelijk en lokaal/regionaal wordt op dit moment uitgewerkt hoe dit geregeld kan worden.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester